

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ**

**ЦИКЛОВА КОМІСІЯ З ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ, КУЛЬТУРИ ТА
УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

«10» вересня 2014 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

галузь знань 0101 Педагогічна освіта
спеціальність 5.01010201 «Початкова освіта»

Київ 2014

Робоча програма «Методика навчання української мови» для студентів галузі знань 0101 Педагогічна освіта, спеціальності 5.01010201 «Початкова освіта» «29» серпня 2014 року - ___ с.

Розробники:

Лісова Світлана Іванівна, викладач-методист циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології

Протокол від «29» серпня 2014 р. № 1

Голова циклової комісії Л.О. Соловець

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом, структура типова

Заступник директора з навчальної роботи

С.І. Дем'яненко

Заступник директора

з навчально-методичної роботи

З.Л. Гейхман

Схвалено Методичною радою Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка .

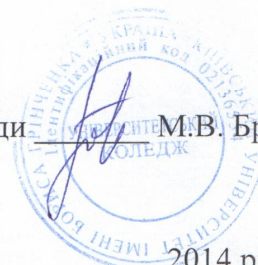
Протокол від «05» вересня 2014 року № 1

«05» вересня 2014 року

Голова Методичної ради М.В. Братко

© _____, 2014 рік

© _____, 2014 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань 0101 Педагогічна освіта	Нормативна	
	Спеціальність 5.01010201 «Початкова освіта»		
Змістових модулів – 4		Рік підготовки	
		3-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 162		5-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «молодший спеціаліст»	Лекції	
		24 год.	18 год.
		Семинарські	
		6 год.	4 год.
		Практичні	
		2 год.	0 год.
		Лабораторні	
		4 год.	4 год.
		Модульний контроль	
		4 год.	4 год.
		Індивідуальні заняття	
		10 год.	8 год.
		Самостійна робота	
40 год.	32 год.		
Вид контролю: екзамен			

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.	
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	
II. Тематичний план навчальної дисципліни.	
III. Програма	
<i>Розділ I. Методика викладання української мови як педагогічна наука.</i>	
Методика навчання грамоти.	
<i>Розділ II. Методика розвитку мовлення.</i>	
Методика роботи над елементами лексики.	
<i>Розділ III. Виховна функція вищої школи.</i>	
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Методика навчання української мови в початковій школі	
V. Плани семінарських та практичних занять.	
VI. Завдання для самостійної роботи.	
Карта самостійної роботи молодшого спеціаліста.	
VII. Індивідуальна науково-дослідна робота	
VIII. Система поточного та підсумкового контролю.	
IX. Методи навчання.	
X. Методичне забезпечення курсу	
XI. Рекомендована література	
Основна.	
Додаткова.	

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Методика навчання української мови в початковій школі» є нормативним документом Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено цикловою комісією викладачів української мови і літератури на основі освітньо-професійної програми підготовки молодших спеціалістів відповідно до навчального плану денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяг знань, які повинен опанувати молодший спеціаліст відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Методика навчання української мови в початковій школі», неохідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Завдання методики української мови як навчального курсу – опанування майбутніми вчителями шкільних програм і підручників з рідної мови, розуміння закономірностей формування знань, умінь і навичок молодших школярів у галузі мови, оволодіння студентами методикою формування в учнів системи початкових уявлень і понять з фонетики, лексики, словотвору, морфології, синтаксису, прийомами ознайомлення школярів з найважливішими нормами української літературної мови та правопису і здійснення на цій основі мовленнєвого розвитку дітей, підвищення їхньої мовленнєвої культури.

Розвиток усного і писемного мовлення школярів – це провідний принцип шкільної програми з рідної мови, що пронизує всі її розділи. Завдання курсу методики рідної мови - навчити майбутніх учителів реалізувати цей принцип програми протягом усього навчального року в 1-4 класах, поступово поліпшуючи з року в рік мовленнєвий розвиток школярів. Тому розділ «Методика розвитку мовлення» у курсі методики мови виноситься на перший план. Це зумовлено і тим, що в програмі з рідної мови для дітей шестирічного віку виділяється окремий розділ «Розвиток мовлення», який передує всім іншим розділам. Програми з мови для кожного з наступних класів розпочинаються розділами «Мова і мовлення», «Текст», у яких розглядаються такі питання, як культура та етика мовлення, текст, види текстів, їхня структура, побудова, способи поєднання речень у текстах, розвиток зв'язного мовлення. Вони передують вивченню традиційних підрозділів програми «Речення», «Слово», «Частини мови», «Звуки і букви».

Учителі мають оволодіти вміннями показувати учням у процесі навчання природні взаємозв'язки між звуками і графічними, фонетичними, лексичними і словотворчими, морфологічними, лексичними і граматичними, морфологічними і синтаксичними явищами мови, допомагати їм осмислювати одиниці різних мовних рівнів у їхньому взаємозв'язку.

Суспільство вимагає від школи формування людини високих моральних якостей, патріота рідної землі, людини з ґрунтовними професійними знаннями, вміннями, з відповідно творчо-пізнавальним потенціалом, діловими якостями.

Майбутні вчителі опановують прийоми підвищення виховного впливу мови проблемних ситуацій, постановки проблемно-пізнавальних завдань; ознайомлюються з планами, конспектами уроків досвідчених учителів;

обговорюють складені студентами конспекти уроків, реалізацію в них поєднання навчання і виховання, взаємозв'язок у вивченні лексики, фонетики, словотвору, граматики, орфографії та розвитку мовлення, а також прийоми, що забезпечують поєднання раціонального й емоційного на уроці, використання різних форм навчання тощо.

На лабораторних заняттях у школі всі ці питання є предметом спостереження й аналізу під час відвідання показових уроків учителів. На лабораторних заняттях і під час педагогічної практики важливо організувати спостереження й аналіз різних за змістом уроків (на вивчення елементів фонетики, будови слова, орфографії, частин мови, синтаксису простого речення), а також уроків різних типів, структури (на сприймання і засвоєння нових знань, на закріплення знань та розвиток на їхній основі умінь і навичок; уроків контролю знань, умінь і навичок; уроків повторення, узагальнення й систематизації знань), підкреслюючи практичну цінність та ефективність методів і прийомів, які використовуються на уроках.

Завершують розділ практичні, семінарські і лабораторні заняття, де подаються орієнтовна тематика, план, завдання, література до них. Цей матеріал допоможе студентам у підготовці до практичних, семінарських і лабораторних занять, оскільки в ньому визначаються теоретичні і практично-методичні завдання до кожного з них, а також пропонується відповідна мовознавча, психолого-педагогічна та методична література.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 162 годин. Із них 90 годин – аудиторні, 42 година – лекції, 4 години – практичні заняття, 10 годин – семінарські заняття, 8 годин – лабораторні заняття, 72 годин – самостійна робота, 18 години – індивідуальні заняття, 8 годин – модульні контрольні роботи.

Вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання української мови» завершується складанням іспиту.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: завдання методики української мови як навчального курсу – опанування майбутніми вчителями шкільних програм і підручників з рідної мови, розуміння закономірностей формування знань, умінь і навичок молодших школярів у галузі мови, оволодіння студентами методикою формування в учнів системи початкових уявлень і понять з фонетики, лексики, словотвору, морфології, синтаксису, прийомами ознайомлення школярів з найважливішими нормами української літературної мови та правопису і здійснення на цій основі мовленнєвого розвитку дітей, підвищення їхньої мовленнєвої культури.

Курс	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS: 2,5	Шифр та назва галузі знань 0101 «Педагогічна освіта»	Нормативна
Змістові модулі: 2	Шифр та назва спеціальності: 5.01010201 Початкове навчання	Рік підготовки: 3 Семестр: 5
Загальний обсяг дисципліни (години): 90 <i>годин</i>	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «молодший спеціаліст»	Аудиторні заняття – 50 годин, з них: Лекції (теоретична підготовка) – 24 годин Практичні заняття – 2 годин Семінарські заняття – 6 годин Лабораторні заняття – 4 години Самостійна робота – 40 годин Модульний контроль – 4 години Індивідуальна робота - 10 годин
Тижневих годин: 2 <i>години</i>		

Курс	Напря́м, спеціально́сть, осві́тно-кваліфіка́ційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 2</p> <p>Змістові модулі: 2</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>72 години</i></p> <p>Тижневих годин: <i>2 години</i></p>	<p>Шифр та назва галузі знань 0101 «Педагогічна освіта»</p> <p>Шифр та назва спеціальності: 5.01010201 Початкове навчання</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: «молодший спеціаліст»</p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 3</p> <p>Семестр: 6</p> <p>Аудиторні заняття – 40 годин, з них: Лекції (теоретична підготовка) – 18 годин Практичні заняття – 2 годин Семінарські заняття – 4 годин Лабораторні заняття – 4 години Самостійна робота – 32 годин Модульний контроль – 4 години Індивідуальна робота - 8 годин</p> <p>Вид контролю - екзамен</p>

Курс	Напря́м, спеціально́сть, осві́тно-кваліфіка́ційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 4,5</p> <p>Змістові модулі: 4</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): 162 <i>годин</i></p> <p>Тижневих годин: 2 <i>години</i></p>	<p>Шифр та назва галузі знань 0101 «Педагогічна освіта»</p> <p>Шифр та назва спеціальності: 5.01010201 Початкове навчання</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: «молодший спеціаліст»</p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 3</p> <p>Семестр: 5-6</p> <p>Аудиторні заняття – 90 годин, з них: Лекції (теоретична підготовка) – 42 годин Практичні заняття – 4 години Семінарські заняття – 10 години Лабораторні заняття – 8 години Самостійна робота – 72 годин Модульний контроль – 8 години Індивідуальна робота - 18 годин Вид контролю - ІСПИТ</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Індивідуальна робота	Лекцій	Практичних	Семинарських	Лабораторна робота	Самостійна робота	Модульний контроль
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА НАУКА. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРАМОТИ. МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ									
1	Методика української мови в початкових класах як окрема навчальна дисципліна.			2	-	-	-	2	-
2	Методика навчання грамоти.			6	2	2	2	10	-
3	Методика розвитку мовлення молодших школярів. Зв'язне мовлення. Перекази. Твори.		2	2	-		-	6	-
4	Методи навчання граматики.		2	2	-	-	-	2	2
<i>Разом</i>		44	4	12	2	2	2	20	2
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. МЕТОДИКА РОБОТИ НАД ВИВЧЕННЯМ ЛЕКСИКОЛОГІЇ, МОРФЕМНОЇ БУДОВИ СЛОВА, ФОНЕТИКО-ГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ, СИНТАКСИСУ									
5	Методика роботи над лексикою.			2	2	-	-	5	
6	Вивчення елементів фонетики та графіки.		2	2	-	-	-	5	
7	Методика роботи над орфоепією.		2	2	-	-	-	2	
8	Методика роботи над синтаксисом.		2	4	-	2	-	6	
9	Методика вивчення морфемної будови.			2	-	-	2	2	2
<i>Разом</i>		46	6	12	2	2	2	20	2

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Індивідуальна робота	Лекцій	Практичних	Семинарських	Лабораторна робота	Самостійна робота	Модульний контроль
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИКИ ТА ОРФОГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ									
10	Методика вивчення орфографії.		2	4	-	2	-	8	
11	Методика вивчення елементів граматики.		2	6	-	2	2	12	2
<i>Разом</i>		42	4	10	-	4	2	20	2
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. МЕТОДИКА КЛАСНОГО І ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ									
12	Методика класного читання.		2	6	-	2	2	10	
13	Методика позакласного читання.		2	2	-	-	-	2	2
<i>Разом</i>		30	4	8	-	2	2	12	2

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА НАУКА. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРАМОТИ. МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ

Лекція 1. МЕТОДИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ ЯК ОКРЕМА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА. (2 год.)

➤ Предмет і завдання курсу. Основні розділи курсу, їхня зумовленість змістом, завдання рідної мови як навчальної дисципліни в системі занять у початкових класах.

➤ Зв'язок методики викладання української мови в початкових класах з іншими науками. Наукові основи побудови курсу методики викладання української мови в початкових класах.

➤ Джерела вивчення курсу методики викладання української мови в початкових класах. Основна література, її структурні компоненти, відомості про авторів, цільове призначення. Діючи підручники для початкової школи.

➤ Альтернативні підручники (спільні та відмінні підходи вчених до побудови підручників).

Основні поняття теми: освіта, державний стандарт, вітчизняна вища школа, методика мови, мовні явища, загальноосвітня програма, методи і принципи навчання, психолого-педагогічна література, уміння і навички учнів, мовленнєві явища, дидактичний матеріал, зміст навчання, наукові основи, освітня діяльність, методи наукового дослідження.

Лекція 2-3-4. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРАМОТИ (6 год.)

➤ Принципи побудови підручників з навчання грамоти.

➤ Звуковий аналітико-синтетичний метод навчання грамоти, розроблений К.Д. Ушинським. Цінність методу, основні прийоми аналізу та синтезу.

➤ Удосконалення методу послідовниками К.Д. Ушинського.3

➤ Характеристика сучасного звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти.

➤ Основні періоди та етапи навчання грамоти за звуковим аналітико-синтетичним методом.

➤ Особливості добукварного періоду навчання грамоти, його основні завдання.

➤ Розвиток усного мовлення – провідний принцип добукварного періоду навчання грамоти.

- Наукове пояснення фішок для побудови звукових і складових моделей слів.
- Зміст, структура і методика уроків мови в добукварний період навчання грамоти.
- Види аналітико-синтетичних вправ на кожному етапі букварного періоду, методика їхнього проведення.
- Види словникових та словниково-логічних вправ, методика їхнього проведення.
- Методика роботи над реченням і зв'язним текстом у період навчання грамоти.
- Методика формування навичок безвідривного письма слів. Прийоми вироблення ритмічного письма.
- Структура і методика уроків читання у букварний період.
- Структура і методика уроків письма у букварний період.
- Завдання після букварного періоду.
- Структура і методика уроків читання і письма в цей період навчання грамоти.
- Особливості уроків читання в після букварний період.
- Удосконалення орфографічної уважності першокласників у після букварний період навчання грамоти.
- Методика використання додаткових текстів для читання, удосконалення якості читання.

Основні поняття теми: наукові основи методики навчання, принципи, методи роботи, звуковий аналітико-синтетичний метод, звуковий аналіз, звуковий синтез, моделі слів, структура уроку, навчально-виховні завдання, провідний принцип, індивідуальний підхід, навчання грамоти, фонетичний слух, дидактичне спрямування, моделювання речень, артикуляція звуків, конструювання речення, освіта, державний стандарт, аналітико-синтетичні вправи, словниково-логічні вправи, навички безвідривного письма, структура уроків навчання грамоти, прийоми роботи з буквами, тема, мета уроку, ігрові ситуації, методика опрацювання змісту навчання, графічна будова букви, прийоми пояснення елементів друкованих літер, пропедевтика вивчення. Розвиток творчих здібностей, логічне мислення, структура і методика уроків навчання грамоти, якості навчання, формування читацької самостійності, розумові труднощі. План-конспект уроку, прийоми аналізу і синтезу, формування пізнавальних потреб учнів, схема психолого-педагогічного і дидактичного аналізу уроків, дидактичний матеріал.

Практичне заняття 1. Методика навчання грамоти.

Лабораторне заняття 1. Методика навчання грамоти.

Семінар 1. Методика навчання грамоти. Добукварний, букварний та

післябукварний період навчання грамоти.

Лекція 5. МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ. ЗВ'ЯЗНЕ МОВЛЕННЯ. ПЕРЕКАЗИ. ТВОРИ (2 ГОД.)

- Програмні вимоги до розвитку зв'язного мовлення молодших школярів.
 - З історії методів розвитку зв'язного мовлення.
 - Основні напрями розвитку мовлення в початковій школі.
 - Усне і писемне мовлення. Їхні спільні та відмінні риси.
 - Основні методи і прийоми формування в учнів елементарних уявлень про мову, виникнення мови, існування інших мов світу і т.д.
 - Психолінгвістика як основа методики розвитку зв'язного мовлення.
- Загальне поняття про зв'язне мовлення.
- Переказ – складова частина розвитку зв'язного мовлення молодших школярів.
 - Класифікація переказів.
 - Методика поетапної підготовки до усного та письмового переказу.
 - Шляхи підвищення самостійності та творчої активності учнів у роботі над переказами.
 - Норми оцінювання переказу.
 - Твір – складова система розвитку мовлення.
 - Класифікація творів.
 - Методика роботи над побудовою твору.
 - Методика підготовки учнів до написання твору.
 - Методика аналізу учнівських творів.
 - Мовні помилки та шляхи їхнього подолання

Основні поняття теми: програмні вимоги, наукові основи методики розвитку мовлення, методологічна основа розвитку мовлення, методичні розробки, мовні засоби, уточнення і активізація словникового запасу, граматичний лад українського мовлення, функції мови, діалогічне і монологічне мовлення, етика мовленнєвої поведінки, методика організації. Прийоми створення, тексти розповідь, опис, міркування, диференційовані висловлювання, психолінгвістика, алгоритм відповіді, класифікація переказів, норми оцінювання, дидактична мета, аналіз помилок, ефективні засоби, аналіз переказу, лексичні помилки, шляхи підвищення самостійності, перекази детальний, вибіркового, стислий, творчий, методика аналізу, побудова твору, порушення керування, узгодження, прийоми запобігання мовних помилок, дидактичні ігри, колективна, фронтальна, групова робота, критерії оцінювання.

Лекція 6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ ГРАМАТИКИ. ВИМОГИ ДО СУЧАСНОГО УРОКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (2 ГОД.)

- Методи навчання української мови як педагогічна наука.

- Принципи навчання української мови.
- Класифікація методів навчання.
- Дидактичні засоби навчання.
- Урок як основна форма навчально-виховного процесу.
- Вимоги до сучасного уроку української мови.

Основні поняття теми: програмові вимоги, практичний досвід, методичний експеримент, принципи навчання, мета уроку, обладнання уроку, дидактичні засоби навчання, дидактичні засоби навчання, розумова діяльність, структура уроку, фронтальна навчальна діяльність, класифікація уроків, індивідуальна навчальна діяльність, нестандартні уроки.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

МЕТОДИКА РОБОТИ НАД ВИВЧЕННЯМ ЛЕКСОКОЛОГІЇ, МОРФЕМНОЇ БУДОВИ СЛОВА, ФОНЕТИКО-ГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ, СИНТАКСИСУ

Лекція 7. МЕТОДИКА РОБОТИ НАД ЕЛЕМЕНТАМИ ЛЕКСИКОЛОГІЇ (2 год.)

- Лінгводидактичні основи формування україномовної особистості молодшого школяра.
- Джерела збагачення словникового запасу учнів.
- Система роботи над синонімами, антонімами, омонімами, багатозначними словами. Види вправ для усвідомлення та методика їхнього проведення.
- Методика підготовки учнів до усвідомлення походження різних груп лексики.
- Види етимологічних вправ, їхнє значення, дидактичне спрямування, методика проведення.
- Методика організації та проведення уроків спрямованих на розвиток монологічного та діалогічного мовлення дітей.

Основні поняття теми: лексикологія, лінгводидактична основа, види вправ методика проведення, джерела збагачення словника, методика підготовки, групи лексики, етимологічні вправи, дидактичне спрямування, лінгвістична основа, орфоепічна вимова, тлумачення слів, синоніми, антоніми, багатозначність слів, омоніми, групи лексики, методика організації занять, прийоми роботи, диференційований підхід, розвиток інтелектуальних здібностей.

Практичне заняття 2. Методика роботи над елементами лексикології.

Лекція 8. ВИВЧЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ФОНЕТИКО-ГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ (2 ГОД.)

- Лінгводидактична основа методики навчання молодших школярів рідної мови з урахуванням взаємозв'язку всіх її аспектів.
- Сучасні методи та прийоми вивчення мови в початкових класах.
- Проблемний підхід до вивчення мови в початкових класах.
- Сучасні вимоги до уроків мови.

Основні поняття до теми: лінгвістична основа, практична спрямованість, навчально-пізнавальна активність, проблемні ситуації, розвиток активності, аналітико-синтетична діяльність, диференційовані завдання, «цікава граматики», ефективні засоби навчання, типи, структура уроку.

Лекція 9. МЕТОДИКА РОБОТИ НАД ОРФОЕПІЄЮ (2 ГОД.)

- Обсяг знань з фонетики та графіки для першокласників у період навчання грамоти.
- Методика повторення, поглиблення, узагальнення й систематизації фонетичних знань.
- Методика формування орфоепічних знань на основі фонетики і графіки.

Основні поняття до теми: орфоепічні навички, звуковий та звукобуквенний аналіз, фонетична транскрипція, розумові операції, план-конспект уроку, систематизація знань.

Лекція 10-11. МЕТОДИКА РОБОТИ НАД СИНТАКСИСОМ (4 ГОД.)

- Значення знань з синтаксису в початкових класах.
- Речення як основна мовленнєва одиниця, складова зв'язного тексту.
- Вивчення типів речень за метою висловлювання та інтонацією.
- Робота над засвоєнням поняття «основа речення», «головні члени речення».
- Робота над засвоєнням синтаксичного зв'язку між членами речення.
- Вивчення однорідних членів речення.
- Ознайомлення зі складним реченням.
- Види вправ із синтаксису і пунктуації.
- Прийоми формування стилістичних умінь і навичок у практичній мовленнєвій діяльності молодших школярів.

Основні поняття до теми: синтаксичні вправи, стилістичні помилки, стилістичні уміння, граматики-орфографічні завдання, конструювання словосполучень, дидактичні спрямування, логічний наголос, регулювання сили голосу, інтонуювання речень, однорідні члени речення, редагування, конструктивні вправи, деформовані речення.

Семінар 2. Аналіз вміщеного в підручниках мови синтаксичного матеріалу.

Лекція 12. МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ МОРФЕМНОЇ БУДОВИ СЛОВА (2 ГОД.)

- Значення і завдання роботи над морфемною будовою слова.
- Методика розкриття понять: споріднені слова, основа слова, закінчення, корінь, префікс, суфікс, спільнокореневі слова.
- Методика морфемного розбору слів, зв'язок зі звукобуквенним, орфографічним і словотворчим аналізом.

Основні поняття до теми: морфемна будова слова, елементи словотворення, роль морфем, словотворчі вправи, частковий і повний морфемний розбір, словотворчий аналіз, формотворча роль, повноцінні навички, лінгвістичні здібності, семантика слова, чергування звуків, смислові частини слова, правописні навички.

Лабораторне заняття 2. Методика роботи над морфемною будовою слова.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИКИ ТА ОРФОГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Лекція 13-14. МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ОРФОГРАФІЇ (4 ГОД.)

- Соціальне значення оволодіння орфографією рідної мови.
- З історії розвитку методики навчання орфографії.
- Аналіз лінгвістичної природи орфограм.
- Опора методики навчання орфографії на принцип українського правопису.
- Дидактичні умови успішного засвоєння орфографії.
- Види орфографічних вправ, їхнє значення у формуванні правописних навичок школярів.
- Навчальні диктанти як важливий засіб формування в учнів орфографічного грамотного письма.
- Основні типи орфографічних помилок учнів на різних етапах навчання. Причини помилок, способи їхнього попередження.

Основні поняття до теми: лінгвістична природа орфограм, принципи навчання, дидактичні умови, орфографічні вправи, орфографічні помилки, диференційовані завдання, орфографічні навички, індивідуальний підхід, навчально-пізнавальна активність, конспекти уроків, репродуктивні вправи, контекстуальні вправи.

Семінар 3. Методика вивчення орфографії, морфемної будови слова.

**Лекція 15-16-17. МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ГРАМАТИКИ
(6 ГОД.)**

- Методика вивчення частин мови.
- Система вивчення іменника.
- Система вивчення прикметника.
- Система вивчення дієслова.
- Система вивчення займенника.
- Система вивчення прислівника.
- Система вивчення числівника.
- Система вивчення прийменника.
- Система вивчення сполучника.

Основні поняття до теми: форми словозміни, синтаксичні функції, граматичне поняття, граматичні ознаки, спостереження за мовним матеріалом, синтаксичні зв'язки, логічне мислення, лінгвістичні особливості, абстрагована частина мови, граматична одиниця.

Лабораторне заняття 3. Методика вивчення частин мови. Спостереження уроків вивчення частин мови.

Семінар 4. Методика вивчення граматичного матеріалу.

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV
МЕТОДИКА КЛАСНОГО ЧИТАННЯ. МЕТОДИКА
ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ.**

Лекція 18-19-20. МЕТОДИКА КЛАСНОГО ЧИТАННЯ (6 ГОД.)

- Читання як навчальний предмет, його завдання.
- Освітнє і виховне значення уроків читання.
- Завдання уроків класного читання.
- Види читання. Способи читання.
- Якості читання: свідоме, правильне, швидке, виразне.
- Уроки ознайомлення з новим твором.
- Встановлення ідейного змісту твору.
- Особливості вивчення творів різних жанрів.
- Методика опрацювання оповідань.
- Особливості роботи над казкою.
- Особливості роботи над байкою.
- Особливості роботи над віршем.
- Особливості роботи над науково-пізнавальними статтями.
- Робота над малими фольклорними жанрами.

Основні поняття до теми: тематичний принцип, наукові засади, ритмізоване мовлення, римоване мовлення, пояснювальне читання, цілісне сприймання, якість читання, художнє читання, виразне читання, задум твору, чуття тексту, психологічна пауза, ідейний зміст, первинний синтез, аналіз, сюжет, лінгвістична гра, узагальнюючий розбір, цілісний аналіз, інсценізація, драматизація, алегорія, епічні вірші, ліричні поезії, пейзажна лірика.

Лабораторне заняття 4. Методика читання. Спостереження уроків читання.

Семінар 5. Методика класного читання.

Лекція 21. МЕТОДИКА ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ (2 ГОД.)

- Позакласне читання як різновид предмета читання.
- Мета і завдання позакласного читання.
- Зв'язок позакласного читання з класним.
- Урок позакласного читання – основна форма керівництва самостійним дитячим читанням.
- Основний метод формування учнів-читачів.
- Підготовчий етап навчання.
- Уроки позакласного читання на початковому і основному етапах читання.

Основні поняття до теми: позакласне читання, читацька самостійність, читацька діяльність, науково-пізнавальні книжки, читацькі уміння, диференціація читання, індивідуальне читання, анотація, комплекс знань.

**V. ПЛАНИ
СЕМІНАРСЬКИХ , ПРАКТИЧНИХ І ЛАБОРАТОРНИХ
ЗАНЯТЬ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК
ПЕДАГОГІЧНА НАУКА. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРАМОТИ. МЕТОДИКА
РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ**

Практичне заняття 1.

Тема. Методика навчання грамоти - 2 год.

План заняття

I. Виконання практичної роботи.

1. Аналіз програми середньої загальноосвітньої школи, 1-4 кл., МОН України.
2. Принципи побудови діючого букваря (автори М.С.Вашуленко, Н.Ф.Скрипченко) та альтернативних.
3. Побудова плану-конспекту уроку за розворотом сторінок діючого Букваря. Для розробки планів уроків з читання і письма записати тему уроку, визначити тип уроку, мету, добрати необхідні наочні посібники. Доберіть методи, прийоми роботи, дотримуючись дидактичних принципів навчання.
 - 3.1. Ознайомитись зі змістом матеріалу букваря на вивчення певної букви.
 - 3.2. Визначити тему, мету уроку.
 - 3.3. Продумати систему роботи над звуками чи звуком, дотримуватися послідовності роботи над буквою, що позначає звуки.
 - 3.4. Записати назви прийомів роботи, конкретні завдання для учнів, зміст виконуваної роботи.
 - 3.5. У роботі з букварем записати прийоми читання слів у колонках, завдання для вибіркового читання.
 - 3.6. Врахувати різну підготовку дітей до школи, різний рівень сформованості у них навичок читання, продумати різні завдання із схемами, моделями слів, завдання для читання слів, речень, додаткових текстів.
 - 3.7. Спланувати роботу над текстом, передбачаючи повторно читання зрізними завданнями і перевіркою осмисленості читання.
 - 3.8. Продумати підсумок уроку.
4. Побудова уроку письма в період навчання грамоти .
 - 4.1. Записати тему й мету уроку.
 - 4.2. Придумати аналітико-синтетичні вправи зі звуками, які позначаються на письмі певною буквою.
 - 4.3. Продумати і спланувати послідовність вивчення будови букви, засвоєння її конфігурації.
 - 4.4. Спланувати фізкультхвилинку.
 - 4.5. Розробити схему складання моделей слів , звуко-буквенні аналізи.

4.6. Продумати роботу з розвитку мовлення з метою вдосконалення звуковими, збагачення словника чи вдосконалення граматичного ладу мовлення.

4.7. Записати питання для учнів у підсумку уроку.

II. Аналіз розробок уроків читання і письма за критеріями, визначеними студентами.

Рекомендована література

1. Методика викладання української мови (за редакцією Дорошенка С.І.)- Вища школа 1992.
2. Бондар В.І. Теорія і технологія управління процесом навчання в школі.-НПУ ім.М.П.Драгоманова 2000.
3. Вашуленко М.С. Удосконалення змісту і методів навчання української мови в 1-4 класах. –Рад. шк. 1999.
4. Дорошенко С.І Основи культури і техніки мовлення. – Харків 1997.
5. Заперченко Н. Диференційований підхід до навчання . Рад. шк. 2000.
6. Мельничайко В.Я. Удосконалення змісту і методів навчання української мови. – Рад. шк. 1998.
7. «Перші кроки» : програма для дітей та їх сімей. Особистісно орієнтоване навчання дітей 8-10 років. – Освіта 1999.
8. Програма середньої загальноосвітньої школи 1-4 класи. –Бліц 2005.
9. Савченко О.Я. Урок у початкових класах: Навчально-методичний посібник. – Освіта 1997.
10. Амонашвили Ш.А. Здравствуйте, дети. Просвещение 1988.
11. Білий І. Сходинки. Буквар-читанка для дитячих садків та перших класів початкової школи. –Освіта 1995.
12. Вашуленко М.С. Скрипченко Н.Ф. Навчання в 1 класі чотирирічної початкової школи. Навчання грамоти. Навчання письма. – Рад. шк. 1996.
13. Вашуленко М.С. Вашуленко В.Ф. Супутник Букваря: Навчальний посібник для 1 класу. – Освіта 1997.
14. Вашуленко М.С. Скрипченко Н.Ф. Навчання грамоти в підготовчих класах. Рад. шк. 1986.
15. Вашуленко М.С. Навчання грамоти у 1 класі – Рад.шк. 1988.
16. Гринько В. Букварик-веселик. – Веселка 1990.
17. Едігей В. Вчися читати, малюк. – Гранд 1998.
18. Каніщенко А.П. Будова слова на матеріали для проведення підготовчої роботи в букварний період (ілюстровані теоретичні матеріали). –Освіта 2004.
19. Кондратенко Л.О. Весела грамота. – Веселка 2000.

Лабораторне заняття 1.

Тема: Методика навчання грамоти - 2 год.

План заняття

I. Виконання лабораторної роботи.

1.Спостереження уроків читання і письма в період навчання грамоти.

1.1. Спостерігаючи уроки читання і письма, зробити їх запис, звернувши увагу на використання вчителем прийомів звукового аналізу, звукового і буквеного синтезу, на послідовність у вивченні звука, букви на ігрові форми роботи.

1.2. Спостереження і запис змісту уроку зробити за встановленою схемою.

1.3. Використовуючи теоретичні знання, зробити висновки про раціональність дібраних методів і прийомів навчання.

1.4. Завдання для спостереження і аналізу уроків надаються заздалегідь.

II. Перевірка виконання лабораторної роботи.

Рекомендована література

1. Методика викладання української мови (за редакцією Дорошенка С.І.)- Вища школа 1992.
2. Бондар В.І. Теорія і технологія управління процесом навчання в школі.-НПУ ім.М.П.Драгоманова 2000.
3. Вашуленко М.С. Удосконалення змісту і методів навчання української мови в 1-4 класах. –Рад. шк. 1999.
4. Дорошенко С.І Основи культури і техніки мовлення. – Харків 1997.
5. Заперченко Н. Диференційований підхід до навчання . Рад. шк. 2000.
6. Мельничайко В.Я. Удосконалення змісту і методів навчання української мови. – Рад. шк. 1998.
7. «Перші кроки» : програма для дітей та їх сімей. Особистісно орієнтоване навчання дітей 8-10 років. – Освіта 1999.
8. Програма середньої загальноосвітньої школи 1-4 класи. –Бліц 2005.
9. Савченко О.Я. Урок у початкових класах: Навчально-методичний посібник. – Освіта 1997.
10. Амонашвили Ш.А. Здравствуйте, дети. Просвещение 1988.
11. Білий І. Сходинки. Буквар-читанка для дитячих садків та перших класів початкової школи. –Освіта 1995.

12. Вашуленко М.С. Скрипченко Н.Ф. Навчання в 1 класі чотирирічної початкової школи. Навчання грамоти. Навчання письма. – Рад. шк. 1996.
13. Вашуленко М.С. Вашуленко В.Ф. Супутник Букваря: Навчальний посібник для 1 класу. – Освіта 1997.
14. Вашуленко М.С. Скрипченко Н.Ф. Навчання грамоти в підготовчих класах. Рад. шк. 1986.
15. Вашуленко М.С. Навчання грамоти у 1 класі – Рад.шк. 1988.
16. Гринько В. Букварик-веселик. – Веселка 1990.
17. Едігей В. Вчися читати, малюк. – Гранд 1998.
18. Канищенко А.П. Будова слова на матеріали для проведення підготовчої роботи в букварний період (ілюстровані теоретичні матеріали). – Освіта 2004.
19. Кондратенко Л.О. Весела грамота. – Веселка 2000.
20. Гринько В. Українська азбука. Комплект кольорових листівок. – Веселка 2003.

Семінар 1.

Тема: Методика навчання грамоти - 2 год.

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Аналіз змісту навчання дисциплін психолого-педагогічного та літературно-мовознавчого циклу з метою розуміння взаємозв'язку методики викладання української мови в початкових класах з названими предметами.

2. Розмежування за розділами системи знань з сучасної української літературної мови для засвоєння курсу з методики мови.

3. Основні навчально-виховні завдання добукварного періоду. Обсяг знань, умінь і навичок, які учні повинні засвоїти в добукварний період.

4. Підготовка до навчання грамоти. Розвиток усного мовлення.

5. Зміст, структура і методика уроків мови в добукварний період.

6. Особливості букварного періоду навчання грамоти.

7. Прийоми вивчення букв на позначення голосних, приголосних.

8. Методика визначення теми, мети уроку та кінцевого навчального результату.

9. Відбір прийомів і методів з метою ефективного засвоєння матеріалу.

10. Завдання післябукварного періоду.

11. Структура і методика уроків читання і письма в післябукварний період навчання грамоти.

12. Прийоми роботи для удосконалення техніки читання і письма.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Тематичний контроль знань.

Рекомендована література

1. Олійник С.П. Ефективний засіб навчання грамоти. Пост-методика 1999.
2. Програма середньої загальноосвітньої школи 1-4 класи. -2004.
3. Січовик І. Абетка. – Веселка 1999.
4. Скрипченко Н.Ф. Уроки письма в 1 класі. – Рад.шк. 1996.
5. Скрипченко Н.Ф. Вашуленко М.С. Буквар. Освіта 1997.
6. Українська абетка. – Веселка 1996.
7. Антипець В.П. Використання дидактичних матеріалів на уроках грамоти.- Освіта 1997.
8. Бариний Л.С. Урок навчання грамоти в 1 класі. – Світ 1999.
9. Деркач Н.І . Звукова робота в період навчання грамоти першокласників. - 1996.
- 10.Дорошенко С.І. Робота з орфограмами на уроках письма в 1 класі. – 1995.
- 11.Колесніченко В.І. Навчання грамоти – одне з головних завдань початкової школи. Освіта 1998.
- 12.Коломійченко О.Ф. Формування навичок складозвукowego аналізу слів. Освіта 1995.
- 13.Кононенко О. Азбука. Веселка 2003.
- 14.Небогатик Т.Г. Дидактичний матеріал до вивчення грамоти. – Освіта 1999.
- 15.Проць М.М. Вірші та загадки на уроках навчання грамоти. Освіта 2000.
- 16.Салієнко В.С. Як навчити першокласника правильно і швидко писати.Гранд 1999.
- 17.Січовик І. Загадкльва абетка. – Либибідь 1994.
- 18.Скрипченко Н.Ф. Навчання письма першокласників. – Освіта 1997.
- 19.Хорошковська О. Як працювати з букварем «У світі чарівних букв». – Освіта 1998.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

МЕТОДИКА РОБОТИ НАД ВИВЧЕННЯМ ЛЕКСОКОЛОГІЇ, МОРФЕМНОЇ БУДОВИ СЛОВА, ФОНЕТИКО-ГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ, СИНТАКСИСУ

Практичне заняття 2.

Тема: Методика роботи над елементами лексикології - 2 год.

План заняття

I. Виконання практичної роботи.

1. Прийоми пояснення значення слів, добір різних видів вправ з лексики.
1.1. Знайти в тексті слова, зміст яких треба уточнити, а інших пояснити:

I варіант

А.Григорук «Вгурті й пісня в лад іде»
(О.Я.Савченко . Читанка 3 кл., ч. 2
С. 84)

II варіант

О.Пушкін «Казка про царя
Салтана» (О.Я.Савченко,
4 кл., ч.2 С.92)

1.2. Визначити прийоми пояснення незрозумілих слів.

1.3. Проаналізувати роль зображувальних мовних засобів.

1.4. У підручнику М.А.Білецька, М.С.Вашуленко «Рідна мова» 2 кл., ч.1 у темах «Слова які означають назви предметів» *17 С.86, «Слова які називають ознаки предметів» *21 С. 117, 118. 119 проаналізувати вправи, де подані завдання на усвідомлення різних лексичних явищ. З'ясувати дидактичну мету їх проведення, характер розумових операцій, ступінь самостійності учнів під час їх виконання й форму виконання.

1.5. У підручнику М.С.Вашуленко, О.І.Мельничайко «РІДНА МОВА» 3кл., ч.1 проаналізувати систему формування навичок розрізнення й вживання слів з прямим і переносним значенням, багатозначних слів, які звучать і пишуться однаково, близьких за значенням, протилежних за значенням.

Зліва записати номер вправи,
Завдання для вправи

Справа записати, які вміння
формуються в учнів при вико
нанні цих вправ

1.6. Завдання для творчих груп. На основі теоретичного матеріалу про систему вправ для вироблення вмінь користуватись синонімами, антонімами, багатозначністю слів, скласти різні типи вправ і систематизувати їх у порядку наростання труднощів.

II. Зробити висновок про обсяг знань і умінь, які учні повинні отримати при вивченні лексичного матеріалу.

Рекомендована література

1. Дідух К.І. Збагачення мовлення школярів синонімами. – Рад. шк. 1996.
2. Забіяка В. Робота зі словником. - Рад.шк. 1997.
3. Іванова О.О. Щоб слово запам'яталося. – Рад. шк. 1988.
4. Каніщенко А.П. Збагачення активного словника молодших школярів. – Рад. шк.1995.
5. Каніщенко А.П. Етимологічний аналіз слів – активізуючий засіб розвитку звязного мовлення. – Рад. шк. 1997.
6. Красоткіна Н. Мовою віршів малюємо зиму. – Либідь 1998.

7. Луцаен Н.І. Збагачення лексики школярів-шестиліток засобами народних ігор. – Гранд 1999.
8. Підлісна Г.Г. Збагачення активного словника молодших школярів. – Освіта 2000.
9. Гетманчук Н. Стилiстична робота на уроках української мови в 4 класі. – Рад. шк. 1999.
10. Забіла В. Робота зі словником. – Либідь 1999.
11. Карунна Н.М. Збагачення словникового запасу під час засвоєння граматично-орфографічних знань. – Рад шк. 1997.
12. Кутенко Л.О. Особливості роботи над словом. – Освіта 2000.
13. Лобчук О.В. Лексико-семантичні групи як засіб збагачення словникового запасу. – Рад. шк. 1995.
14. Мовчун А.І. Лексика української мови з погляду її походження. – Рад.шк.1998.
15. Пономарьова К. Робота над синонімами як засобом увиразнення мовлення. – Освіта 2000.
16. Попова Л.Б. Засвоєння поняття «Пряме і переносне значення слова». – Освіта 1997.
17. Потоцька Т.Ф. Лексична робота з розділу «Будова слова». – Освіта 1997.
18. Сердюк М.Г. Лексичні вправи як засіб творчої взаємодії класовода та учнів. – Рад. шк.

Семінар 2

Методика вивчення синтаксичного матеріалу (2 год.)

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Визначте знання, які учні мають одержати під час вивчення розділу «Фонетика і графіка».
2. Покажіть на прикладі, як формувати в учнів поняття про голосні звуки і способи позначення їх буквами.
3. розкажіть про способи позначення м'яких приголосних на письмі і методику пояснення цього матеріалу.
4. Які теми з синтаксису вивчаються в початкових класах?
5. Які основні поняття з синтаксису засвоюють учні?
6. Як ви думаєте, чому відомості з синтаксису в кожному класі вивчаються на початку навчального року?
7. Як навчити учнів визначати основу речення?
8. Як навчити учнів устанавлювати зв'язки між словами в реченні?
9. Які пунктуаційні правила засвоюють учні?
10. Які види вправ використовуються для роботи над реченням?

11. Завдання роботи над вивченням морфемної будови слова.
12. Як допомогти учням засвоїти роль кореня, суфікса, префікса?
13. Методика вивчення закінчення й основи слова.
14. Морфемний аналіз слова.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Тематичний контроль знань.

Рекомендована література

1. Блик О.П. Фонетика. Орфоепія. Графіка. - К.: Рад. Шк., 1988.
2. Вихованець І.Р. У світі граматики. – К.: Рад. Шк., 1987.
3. Козачук Г.О. Підвищення грамотності учнів. – К.: Освіта, 1995.
4. Канюса Н.С. Патеха Л.Н. Формування в учнів синтаксичних понять, - К.: Освіта, 2000.
5. Мельничайко О.І. Мовний розбір у 2-4класах. – К.: Освіта, 1999.
6. Каніщенко А.П., Лісова С.І., Лісова А.П. «Будова слова» в початковій школі. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2003.
2. Каніщенко А.П. Ненаголошені [е], [и] в початковій школі. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004.
3. Плющ М.Я. Словотворення та вивчення його в школі. – К.: Рад.шк., 1999.
4. Скуратівський Л.В. Пізнавальні завдання з української мови. – К.: Рад. шк., 2000.
5. Демченко Г.Р. Розвивальні засоби на уроках мови. – К.: Освіта, 2003.
6. Дорошенко С.І. Методика викладання української мови. – К.: Вища шк., 1992.

Лабораторне заняття 2

Методика роботи над морфемною будовою слова (2 год.)

План заняття

I. Виконання лабораторної роботи.

1. Спостереження уроку української мови на якому вивчається морфемна будова слова.

1.1. Спостерігаючи урок вивчення будови слова, зробити його запис, звернути увагу на використання вчителем різних прийомів і методів навчання, на послідовність вивчення частин слова.

1.2. Спостереження і запис змісту уроку встановити за встановленою схемою.

1.3. Використовуючи теоретичні знання, зробити висновки про раціональність дібраних методів і прийомів навчання.

1.4. Завдання для спостереження і аналізу уроків надаються заздалегідь.

II. Перевірка виконаної лабораторної роботи.

Рекомендована література

1. Каніщенко А.П., Лісова С.І., Лісова А.П. «Будова слова» в початковій школі. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2003.

2. Каніщенко А.П. Ненаголошені [е], [и] в початковій школі. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004.
3. Плющ М.Я. Словотворення та вивчення його в школі. – К.: Рад.шк., 1999.
4. Скуратівський Л.В. Пізнавальні завдання з української мови. – К.: Рад. шк., 2000.
5. Баліцька Н.Г. Дидактичний матеріал до вивчення теми «Будова слова», - К.: Освіта, 2000.
6. Демченко Г.Р. Розвивальні засоби на уроках мови. – К.: Освіта, 2003.
7. Савицька Н.В. Словотворча робота при вивченні теми «Будова слова», - Освіта, 2002.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИКИ ТА ОРФОГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Семінар 3. Методика вивчення орфографії (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

1. Робота над аналізом принципів правопису різних орфографічних явищ (за трьома варіантами) – 2 клас.

Тема	Принцип правопису	Методи, прийоми роботи
Правопис м'якого знака	Фонетичний принцип	Бесіда Зіставлення вимови і написання

На вибір студента до однієї теми скласти план вивчення орфографічного правила, врахувавши класифікацію орфографічних правил Д.М. Новоявленського.

2. Виписати з підручника «Рідна мова» за зразком назви орфографічних тем, визначити принципи правопису, на яких ґрунтується написання орфограми, методи і прийоми вивчення орфографічного правила.

3. До однієї теми скласти план вивчення орфографічного правила за такими пунктами:

- а) доберіть матеріал для актуалізації опорних знань;
- б) мотивуйте навчальну діяльність учнів, сплануйте оголошення теми уроку;
- в) продумайте характер матеріалу для аналізу мовних явищ залежно від лінгвістичної природи орфограми, правильно підберіть його;
- г) визначте у логічній послідовності ознаки орфографічного поняття і сплануйте запитання для учнів;
- д) передбачте, як скласти з учнями узагальнюючу схему чи таблицю;
- е) продумайте методику вивчення учнями правила з підручника, систему власних прикладів.

4. Що таке орфографія? Орфографічне правило? Орфограма?

5. Суть антиграматичного і граматичного методів навчання орфографії.

6. Розкрийте методику роботи над орфографічним правилом.
7. Розкрийте поняття орфографічних умінь і навичок.
8. Розкрийте методику вивчення орфографічних явищ, залежно від принципів українського правопису.
9. Психофізіологічна природа становлення орфографічної навички.
10. Зробити загальний висновок про використання методів і прийомів вивчення орфографії.

Рекомендована література

1. Блик О.П. Орфографія. – К.: Рад. шк., 1999.
2. Вашуленко М.Р. Орфоепія і орфографія. – К.: Рад. шк., 1984.
3. Вашуленко М.Р. Орфоепія. Орфографія в 1-3 класах. – К.: Рад. шк., 1986.
4. Головащук С.І. Орфографічний словник. – К.: Освіта, 1996.
5. Шкуратяна Н.Г. Методика вивчення орфографії. – К.: Рад. шк., 1989.
6. Воскресенська Н.О. Навчання орфографії. – К.: Освіта, 1996.
7. Кравченко М.Н. Окремі аспекти вивчення орфографії. – К.: Освіта, 1995.
8. Білецька М.А., Вашуленко М.Р. «Рідна мова» 2-4 кл., - К.: Освіта, 2002.
9. Голубицька В.В. Опанування частин мови у 2 класі. – К.: Рад. шк. 1997.
10. Вашуленко М.Р. Удосконалення змісту і методики навчання української мови в 1-4 класах. – К.: Рад. шк., 1998.
11. Каніщенко А.П. Розвиток пізнавальної активності молодших школярів у роботі над іменником. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2003.
12. Блик О.П. Орфографія. – К.: Рад. шк., 1999.
13. Шкуратяна Н.Г. Методика вивчення орфографії. – К.: Рад. шк., 1989.
14. Воскресенська Н.О. Навчання орфографії. – К.: Освіта, 1996.
15. Головащук С.І. Орфографічний словник. – К.: Освіта, 1996.
16. Кравченко М.Н. Окремі аспекти вивчення орфографії. – К.: Освіта, 1995.
17. Дорошенко С.І. Методика викладання української мови. – К.: Вища і. шк., 1992.

Семінар 4.

Тема: Методика вивчення елементів граматики – 2 год.

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Значення граматичних знань для засвоєння граматичного матеріалу.
2. Типи, структура і методика уроків мови в початкових класах. Сучасні вимоги до уроків мови.
3. Обсяг знань з граматики. Принципи розташування граматичного матеріалу за роками навчання.
4. Поєднання раціонального і емоційного в процесі навчання мови – ефективні шляхи розвитку навчально-пізнавальної активності учнів на уроках мови.

5. Граматичні вправи, значення їх у засвоєнні граматичних знань і виробленні граматичних умінь.
6. Методика вивчення частин мови на основі зв'язного тексту.
7. Частковий і повний морфологічний розбір.
8. Відбір прийомів і методів з метою ефективного засвоєння матеріалу.
9. Методика опрацювання основних частин мови за принципом побудови програми.
10. Методика вивчення граматичних понять роду, числа, відмінка, особи, часу за лінійно-концентричним принципом програми.

II. Перевірка опрацювання самостійної роботи.

III. Тематичний контроль знань.

Рекомендована література

1. Вашуленко М. С. Орфоепія і орфографія. — К.: Рад. шк., 1982.
2. Вашуленко М. С. Удосконалення змісту і методики навчання української мови в 1—4 класах. Науково-теоретичні засади та методичні рекомендації. - К.: Рад. шк., 1991.
3. Вихованець І. Р. У світі граматики. •— К.: Рад. шк., 1987.
4. Гамалій А. Т. Ігри та цікаві вправи з української мови для 1—3 класів. •— К.: Рад. шк., 1981.
5. Каніщенко А. П. Збагачення активного словника молодших школярів на матеріалі теми «Прикметник». Методичний посібник. — К.: Інститут системних досліджень, 1995.
6. Каніщенко А. П., Корінна Т. М. Розвиток пізнавальної активності молодших школярів у роботі над іменником у 2—4 класах. — К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2000.
7. Каніщенко А. П., Лісова С. І., Лісова А. П. «Будова слова» в початковій школі (Дидактична система вправ для 1—4 класів). — К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2000.
8. Каніщенко А. П., М'ялківська Р. Є. Ненаголошені [є], [и] в початковій школі (Дидактична система вправ для учнів 2—4 класів). — К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2000.

Лабораторне заняття 4

Методика вивчення елементів граматики (2 год.)

План заняття

I. Виконання лабораторної роботи.

1. Аналіз програми та підручників «Рідна мова» для початкової школи.
2. Аналіз вправ і методичного апарату до них з метою виявлення можливості розвитку навчально-пізнавальної активності молодших школярів.
3. Методика опрацювання основних частин мови за лінійно-концентричним принципом побудови програми. Обговорення фрагментів уроку на задану тему.
4. Побудова планів-конспектів уроків вивчення граматичних понять різних частин мови складених самостійно.

II. Презентація планів-конспектів уроку на вибір студента.

Рекомендована література

1. Вашуленко М. С. Орфоєпія і орфографія. — К.: Рад. шк., 1982.
2. Вашуленко М. С. Удосконалення змісту і методики навчання української мови в 1—4 класах. Науково-теоретичні засади та методичні рекомендації. - К.:Рад. шк., 1991.
3. Вихованець І. Р. У світі граматики. •— К.: Рад. шк., 1987.
4. Гамалій А. Т. Ігри та цікаві вправи з української мови для 1—3 класів. •— К.:Рад. шк., 1981.
5. Каніщенко А. П. Збагачення активного словника молодших школярів на матеріалі теми «Прикметник». Методичний посібник. — К.: Інститут системних досліджень, 1995.
6. Каніщенко А. П., Корінна Т. М. Розвиток пізнавальної активності молодших школярів у роботі над іменником у 2—4 класах. — К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2000.
7. Каніщенко А. П., Лісова С. І., Лісова А. П. «Будова слова» в початковій школі (Дидактична система вправ для 1—4 класів). — К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2000.
8. Каніщенко А. П., М'ялківська Р. Є. Ненаголошені [є], [и] в початковій школі (Дидактична система вправ для учнів 2—4 класів). — К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2000.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV МЕТОДИКА КЛАСНОГО ЧИТАННЯ. МЕТОДИКА ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ

Лабораторне заняття 4.

Тема: Методика класного читання – 2 год.

План заняття

I. Виконання лабораторної роботи.

1. Спостереження і аналіз уроків читання вивчення творів різних жанрів.
2. Ознайомлення з планами-конспектами досвідчених вчителів, з плануванням роботи з читання на семестр, зразками наочності, технічними засобами навчання, дидактичними матеріалами.
3. Спостереження за розвитком усного зв'язного мовлення молодших школярів на уроках читання.
4. Запис спостережених уроків читання і аналіз роботи вчителя на уроці читання.

II. Перевірка виконання лабораторної роботи.

Рекомендована література

1. Капська А.Й. Як навчити учнів виразно читати. – К.:Рад. шк., 1978.
2. Розвиток навички читання (методичні рекомендації). – К.:Освіта, 1999.
3. Антонєць В.П. Індивідуальна робота з відстаючими на уроках читання. – Поч. шк., 1988.
4. Баршай Л.С. Про роботу зі скоромовкою. – Поч. шк., 1990.
5. Гудзик І.П. Читання вголос та читання мовчки. – Поч. шк., 1991.
6. Іванова Л.І. Збагачення змісту читацьких умінь. – Поч. шк., 1992.
7. Киналь М.П. Розвиток мовлення на уроках позакласного читання. – Поч. шк., 1996.

Семінар 5.

Тема: Методика класного читання – 2 год.

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Виховне, освітньо-пізнавальне та розвивальне значення читання в початкових класах.
2. Основні етапи процесу роботи над літературними жанрами за лінійно-концентричним принципом програми.
3. Спільні та відмінні підходи в методиці опрацювання прозових літературних творів в початковій школі.
4. Методика опрацювання віршів та байок.
5. Спільні та відмінні підходи в методиці опрацювання науково-популярних статей і нарисів.
6. Завдання уроків узагальнення знань.
7. Підготовка до узагальнюючого уроку і його проведення.
8. Використання малих фольклорних жанрів на узагальнюючих уроках читання.
9. Оптимальне поєднання прийомів роботи на удосконалення вміння учнів узагальнювати, доводити, підтверджувати, порівнювати, бачити спільне у різних літературних жанрах на одну й ту саму тему.

II. Перевіка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література

1. Капська А.Й. Як навчити учнів виразно читати. – К.:Рад. шк., 1978.
2. Розвиток навички читання (методичні рекомендації). – К.:Освіта, 1999.
3. Антонєць В.П. Індивідуальна робота з відстаючими на уроках читання. – Поч. шк., 1988.
4. Баршай Л.С. Про роботу зі скоромовкою. – Поч. шк., 1990.
5. Гудзик І.П. Читання вголос та читання мовчки. – Поч. шк., 1991.
6. Іванова Л.І. Збагачення змісту читацьких умінь. – Поч. шк., 1992.
7. Киналь М.П. Розвиток мовлення на уроках позакласного читання. – Поч. шк., 1996.

VI ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА НАУКА. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРАМОТИ. МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ

Тема 1. Методика викладання української мови як педагогічна наука - 2 год.

1. Опрацювати текст Закону України «Про освіту», звернути увагу на сутність принципів освіти, опрацювати Державний стандарт початкової загальної освіти. Прочитати статут коледжанського закладу, у якому навчаєтесь, і з'ясувати, як у ньому відображено положення Закону України «Про освіту». – 1 год.
2. Короткий історико-критичний огляд методичних праць українських діячів науки і культури ХХ століття. – 1 год.

Тема 2-3-4. Методика навчання грамоти - 10 год.

1. Основні навчально-виховні завдання добукварного періоду. Обсяг знань, умінь і навичок, які учні повинні засвоїти в добукварний період. Форми виявлення ступеня готовності дітей до навчання грамоти для здійснення індивідуального підходу в навчанні читання й письма, розвитку мовлення. Методика розвитку усного мовлення і мислення дітей у добукварний період. Види вправ з розвитку мовлення та мислення учнів. – 1 год.
2. Робота над подоланням у дітей неправильної вимови звуків у словах (усунення вад мовлення), впливу діалектного оточення на вимову звуків у словах. Прийоми спостереження за артикуляцією звуків мовлення. – 1 год.
3. Методика підготовки першокласників до письма. Ознайомлення учнів з технічними і гігієнічними вимогами, необхідними для успішного формування навичок письма: правильна постава під час письма, положення зошита і рук на парті, спосіб тримання пальцями олівця, ручки. Прийоми вироблення орієнтації у розліновці зошита в клітинку та для письма. Система графічних вправ при підготовці учнів до письма, методика їхнього проведення. - 1 год.
4. Прийоми роботи над звуковими та складовими моделями слів, речень. Види наочних посібників у роботі над звуками та методика їхнього використання. – 1 год.
5. Види ігрових ситуацій для закріплення знань звукової системи сучасної української мови. Графічна будова букви, методичні прийоми пояснення елементів друкованих та писаних букв. – 2 год.
6. Прийоми розвитку творчих здібностей молодших школярів у роботі над змістом сторінки Букваря. Поєднання прийомів роботи з метою розвитку логічного мислення учнів. – 1 год.

7. Методика використання додаткових текстів для читання. Удосконалення якостей читання. Свято прощання з «Букварем». Методика організації проведення свята. – 1 год.
8. Програмні вимоги до роботи з книгою в період навчання грамоти. Оптиміальне поєднання прийомів роботи над удосконаленням техніки читання першокласників. – 2 год.

**Тема 5. Методика розвитку мовлення.
Зв'язне мовлення. Перекази. Твори. - 6 год.**

1. Наукові основи методики розвитку мовлення дітей в умовах навчання. Аналіз програми з розвитку мовлення учнів 1-4 класів. Основні методи і прийоми формування в учнів елементарних уявлень про мову: виникнення мови, існування інших мов світу; основні функції мови, види мовлення, форми мовлення. – 1 год.
2. Значення і завдання розвитку усного мовлення. Види вправ і методика їх проведення. Робота над діалогом на уроках читання. Вправи на побудову діалогів. Методика проведення сюжетно-рольових ігор. – 1 год.
3. Завдання і методика розвитку усного монологічного мовлення. Методика формування в молодших школярів уявлень про стилі мовлення. Прийоми розвитку вміння добирати мовні засоби для диференційованих висловлювань. – 1 год.
4. Методика формування в учнів уявлення про текст, його тему, основну думку, будову тексту. – 1 год.
5. Прийоми розвитку творчих здібностей молодших школярів у роботі над переказами різних типів. Система вправ на вироблення вмінь будувати звязне висловлювання. Методика роботи над творами за опорною групою лексики. Робота над побудовою творів за картиною, серією малюнків, спостереженнями, матеріалами екскурсій. – 1 год.
6. Складання схеми психолого-педагогічного і дидактичного аналізу уроків розвитку звязного і писемного мовлення. Самостійне опрацювання окремих статей з проблем розвитку звязного усного і писемного мовлення учнів початкових класів. – 1 год.

Тема 6. Методи навчання граматики - 2 год.

1. Джерела збагачення методики. Структура і форми організації навчального процесу. Історія виникнення та розвиток методів навчання мови. – 1 год.
2. Принципи навчання української мови. Методи навчання. Дидактичні засоби навчання. Типи уроків української мови. – 1 год.

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II
МЕТОДИКА РОБОТИ НАД ВИВЧЕННЯМ ЛЕКСИКОЛОГІЇ,
МОРФЕМНОЇ БУДОВИ СЛОВА, ФОНЕТИКО-ГРАФІЧНОГО
МАТЕРІАЛУ, СИНТАКСИСУ**

Тема 7. Методи елементами лексикології - 5 год.

1. Прийоми розкриття лексичного значення слів. Здійснення диференційованого підходу, використання парної та групової форм роботи на уроці. Методика роботи над виявленими помилками в письмовому чи усному мовленні школярів. – 2 год.

2. Використання різноманітних джерел для збагачення кількісного та якісного словника учнів. Прийоми розкриття лексичного значення слів. Прийоми роботи над утворенням словосполучень з поданими словами; види вправ на складання речень на задану тему; методика виконання словниково-стилістичних, словниково-логічних вправ. – 2 год.

3. Методика підготовки учнів до розгадування ребусів, шарад, загадок. Прийоми роботи з таблицями цифрового кодування. Розвиток інтелектуальних здібностей за допомогою вправ на складання потішок, загадок, прислів'їв, римованих рядочків із заданими словами. – 1 год.

Тема 8. Вивчення елементів фонетико-графічного матеріалу - 5 год.

1. Поєднання методів, прийомів навчання для забезпечення різноманітної аналітико-синтетичної діяльності учнів на всіх етапах навчання. – 1 год.
2. Вивчення мовних явищ на основі зв'язного тексту як засіб показу учням функціональних можливостей їх у мовленні. Вправи як метод, що забезпечує глибше осмислення мовних знань, формування, розвитку вмінь, навичок. Види вправ за змістом навчального матеріалу, за характером розумових операцій, за формою навчальної діяльності. – 1 год.
3. Вправи, що забезпечують розвиток мовлення учнів у процесі вивчення фонетики, граматики. Типи, структура і методика уроків мови в початкових класах. Сучасні вимоги до уроків мови. – 1 год.
4. Шляхи розвитку інтересу до вивчення мови як навчального предмета. Прийоми мотивування навчальної діяльності, розвитку пізнавальних потреб учнів на уроках мови. – 1 год.
5. Поєднання раціонального й емоційного в процесі навчання мови, використання текстів пізнавального, художнього значення, високого морального, громадського звучання, використання локальних матеріалів «цікавої граматики», ребусів, різних фразеологічних одиниць – ефективні шляхи розвитку навчально-пізнавальної активності учнів на уроках мови. – 1 год.

Тема 9. Методика роботи над орфоепією – 2 год.

1. Методика ознайомлення учнів з українським алфавітом, засвоєння алфавітних назв букв, прийоми вивчення алфавіту напам'ять. Взаємозв'язок знань фонетики та орфоепії. Методика формування орфографічних навичок на основі знань з фонетики і графіки. – 1 год.
2. Методика розкриття учням значення взаємозв'язку в знаннях з фонетики і графіки, орфоепії та орфографії української літературної мови. Види вправ

з орфоепії та фонетики, їхнє значення, методика проведення. Структура і методика уроку, на якому вивчається фонетичний матеріал. – 1 год.

Тема 10-11. Методика роботи над синтаксисом – 6 год.

1. Робота над словосполученням. Розвиток уміння виділяти словосполучення як лексико-граматичну єдність з речення. Види вправ на розвиток уміння виділяти словосполучення з речень та будувати нові словосполучення, їхнє дидактичне спрямування і методика проведення. Удосконалення культури мовлення засобами роботи над моделями словосполучень. – 1 год.
2. Синтаксис – лінгвістична основа роботи над реченням у процесі розвитку мовленнєвих умінь. Речення як основна мовленнєва одиниця, складова зв'язного тексту. – 1 год.
3. Ознайомлення учнів зі специфікою вживання в діалозі речень, різних за метою висловлювання, прийоми тренування учнів у правильному інтонаційному оформленні цих речень. – 1 год.
4. Прийоми формування в учнів умінь користуватися логічним наголосом у реченні залежно від мети висловлювання, членування логічними паузами речення для надання виразності. – 1 год.
5. Тренування учнів у побудові речень з однорідними членами речення. Стилїстичні помилки у побудові речень і шляхи їхнього подолання, методика роботи над ними. – 1 година.
6. Синтаксичні вправи в системі роботи з розвитку мовлення учнів. Прийоми роботи над побудовою речень на основі зразка. – 1 год.

Тема 12. Методика вивчення морфемної будови слова – 2 год.

1. Пропедевтика вивчення елементів словотвору. Види словотворчих вправ, методика їхнього проведення. Способи виділення морфемних частин слова. – 1 год.
2. Методика часткового і повного морфемного розбору слів, зв'язок його зі звуко-буквенним, орфографічним і словотворчим аналізом. – 1 год.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІІ МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИКИ ТА ОРФОГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Тема 13-14. Методика вивчення орфографії – 8 год.

1. Навчання орфографії – одне з найважливіших завдань початкових класів. Сучасні погляди на процес оволодіння орфографічними навичками. . – 2 год.
2. Методика опрацювання орфографічних правил. Навчальні диктанти. Методика проведення різних видів диктантів. – 2 год.

3. Вимоги до текстів для диктантів. Контрольний диктант. Способи виправлення помилок у контрольних диктантах. Норми оцінювання результатів диктанту. Робота над помилками. – 1 год.
4. Єдиний мовний режим . Опрацювання відповідних методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України. – 1 год.
5. Індивідуальний підхід при навчанні орфографії. Прийоми роботи з сильними і відсталими учнями. Диференційовані завдання з орфографії. – 2 год.

Тема 15-16-17. Методика вивчення елементів граматики -12 год.

1. Методи навчання граматики. Методика формування граматичних понять. – 2 год.
2. Типи уроків вивчення граматичного матеріалу. Вимоги до сучасного уроку граматики. Типи і структура уроків граматики. – 2 год.
3. Методика вивчення частин мови. Система вивчення відмінювання іменників, прикметників, займенників. – 3 год.
4. Вимоги програми до вивчення частин мови: іменника, прикметника, дієслова, числівника, займенника, прислівника, прийменника, сполучника. – 3 год.
5. Морфологічний розбір частин мови (іменника, прикметника, дієслова, займенника). – 2 год.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV

МЕТОДИКА КЛАСНОГО ЧИТАННЯ.

МЕТОДИКА ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ.

Тема 18-19-20. Методика класного читання. – 10 год.

1. Значення уроків класного читання. Наукові основи методики читання в початкових класах. – 1 год.
2. Вироблення якісних ознак читання. Набуття умінь правильного, швидкого, виразного, свідомого читання. – 1 год.
3. Передмова виразного читання. Вимоги до інтонаційного оформлення прочитаного і декламованого. Прийоми його навчання. Особливості виразного читання поетичних творів. – 1 год.
4. Типи уроків класного читання. Визначення мети уроку. – 1 год.
5. Основні етапи читання. Підготовка до сприйняття твору. Перше читання твору і перевірка сприймання прочитаного. Робота над перечитуванням тексту. – 1 год.
6. Аналіз зображувальних засобів. Застосування цілісного аналізу. Складання плану прочитаного. Переказ прочитаного. Встановлення ідейного змісту твору. – 2 год.
7. Особливості роботи над легендою. – 1 год.

8. Уроки узагальнення знань. Підготовка до узагальнюючого уроку і його проведення. Облік навичок читання. – 2 год.

Тема 21. Методика позакласного читання. – 2 год.

1. Керівництво самостійним дитячим читанням. Програмові вимоги до позакласного читання. – 1 год.
2. Етапи навчання самостійному читанню. Завдання підготовчого і початкового етапів. Особливості роботи на основному етапі читання. Самостійне і несамостійне читання. Комплекс знань, умінь, які освоюють учні на основному етапі позакласного читання. – 1 год.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МОЛОДШОГО СПЕЦІАЛІСТА

Розділ та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА НАУКА. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРАМОТИ. МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ			
Тема 1 Методика викладання української мови як педагогічна наука (2 год.).	Тестові завдання	5	I-II
Тема 2-3-4. Методика навчання грамоти. (10 год.).	Конспект заняття	5	II-IV
Тема 5. Методика розвитку мовлення. Зв'язне мовлення. Перекази. Твори (6 год.).	Семінарське заняття	5	IV- VI
Тема 6. Методи навчання граматики. (2 год.).	Конспект заняття	5	VII- X
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II МЕТОДИКА РОБОТИ НАД ВИВЧЕННЯМ ЛЕКСИКОЛОГІЇ, МОРФЕМНОЇ БУДОВИ СЛОВА, ФОНЕТИКО-ГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ, СИНТАКСИСУ			
Тема 7. Методика вивчення елементів лексикології (5 год.).	Тестові завдання	5	XI-XIII
Тема 8. Вивчення елементів фонетико- графічного матеріалу (5 год.).	Семінарське заняття	5	XIII -XVI
Тема 9. Методика роботи над орфоепією (2 год.).	Семінарське заняття	5	
Тема 10-11. Методика роботи над синтаксисом (6 год.).	Конспект заняття	5	
Тема 12. Методика вивчення морфемної будови слова (2 год.).	Конспект заняття	5	

Розділ та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИКИ ТА ОРФОГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ			
Тема 13-14. Методика вивчення орфографії. (8 год.)	Тестові завдання	5	I-II
Тема 15-16-17. Методика вивчення елементів граматики. (12 год.)	Конспект заняття	5	II-IV
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV МЕТОДИКА ЧИТАННЯ. МЕТОДИКА ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ			
Тема 18-19-20. Методика класного читання(10 год)	Конспект заняття	5	VI-IX
Тема 21. Методика позакласного читання(2 год.)	Семінарське заняття	5	X -XIII
<i>Разом: год.72</i>		Разом 65 балів	

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО - ДОСЛІДНА РОБОТА (НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЕКТ)

Індивідуальна навчально - дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності молодшого спеціаліста, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання молодшими спеціалістами ІНЗД захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально - дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу "Методика навчання української мови" - це вид науково - дослідної роботи молодшого спеціаліста, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально - пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі умінь, знань та навичок, отриманих лекційних, семінарських, лабораторних та практичних занять.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- конспект із теми (модуля) за даним планом (4 бали);
- конспект із теми (модуля) за планом, який студент розробив самостійно (10 балів);
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історико - педагогічні розвідки (6 бали);
- повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (4 бали);
- повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття у педагогічній науці, аналіз інформації, самостійні дослідження (6 бали);
- науково - педагогічне дослідження у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) (30 балів)

Орієнтована структура ІНДЗ - науково - педагогічні дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки, список використаних джерел.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання ІНДЗ (науково - педагогічного дослідження у вигляді реферату)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм.
1.	Обґрунтування актуальності, формування мети, завдань та визначення методів дослідження	2 бали
2.	Складання плану реферату	4 бали

3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій.	2 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження.	10 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки, список використання джерел.	2 бали
		30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ (науково — педагогічного дослідження у вигляді реферату)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	10-9	"Відмінно"
Достатній	8-7	"Добре"
Середній	6-5	"Задовільно"
Низький	0-4	"Незадовільно"

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань та реферативних досліджень з навчальної дисципліни "Методика навчання української мови"

- Збагачення активного словника першокласників шляхом пропедевтичного вивчення іменникових синонімів на уроках навчання грамоти (без вживання термінів).
- Індивідуальні завдання: «Розвиток творчості молодших школярів на уроках навчання грамоти в процесі роботи над вивченням звуків і букв».
- Реферат: "Розвиток зв'язного мовлення першокласників у роботі над матеріалом букваря".

4. Індивідуальні завдання: "Формування та удосконалення якостей читання в період навчання грамоти".
5. Індивідуальні завдання: "Методичні прийоми навчання каліграфічного письма".
6. Реферат: "Методика вивчення правопису слів з апострофом за лінійно-концетричним принципом програми".
7. Реферат: "Використання народної творчості на уроках рідної мови в початкових класах".
8. Індивідуальні завдання: "Проблемний підхід до вивчення частин мови в початковій школі".
9. Індивідуальні завдання: "Використання інноваційних технологій при вивченні рідної мови в початкових класах"
10. Індивідуальні завдання: "Використання інноваційних технологій при вивченні жанрових творів. "
11. Індивідуальні завдання: "Використання дидактичного матеріалу до навчання грамоти. "
12. Індивідуальні завдання: " Резерви підвищення орфоепічної грамотності учнів. "
13. Реферат: Методика вивчення лексичного матеріалу в початковій школі.
14. Індивідуальні завдання: "Методика вивчення морфемної будови слова використовуючи новітні технології. "
15. Індивідуальні завдання: "Особливості використання наочності і ТЗН у період навчання грамоти. "
16. Реферат: " Активізація мовленнєвої діяльності учнів. "
17. Індивідуальні завдання: "Пропедевтичне ознайомлення першокласників з поняттям орфограми. "
18. Реферат: "Прийоми формування навичок ненаголошених голосних. "
19. Індивідуальні завдання: Методика опрацювання орфографічного матеріалу в початкових класах.
20. Індивідуальні завдання: "Методика вивчення синтаксичного матеріалу в початковій школі. "
21. Індивідуальні завдання: "Опрацювання науково-пізнавальної статті в початкових класах. "
22. Індивідуальні завдання: "Методика проведення уроків позакласного читання в початкових класах. "
23. Індивідуальні завдання: "Опрацювання частин мови в початковій школі".
24. Індивідуальні завдання: "Методика вивчення головних членів речення".
25. Реферат: "Методика роботи над переказом в початкових класах".
26. Індивідуальні завдання: " Дидактичні засоби навчання".
27. Індивідуальні завдання: " Методика опрацювання займенника".
28. Індивідуальні завдання: " Вивчення прислівника в початкових класах".
29. Індивідуальні завдання: "Особливості вивчення фонетики і графіки ".
30. Індивідуальні завдання: "Розвиток орфографічної навички".

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни "Методика навчання української мови".

Молодший спеціаліст може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ - 30 балів.

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

У процесі оцінювання навчальних досягнень молодших спеціалістів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.

➤ **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень магістрантів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Система оцінювання навчальних досягнень студентів Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

<i>№</i>	<i>Вид діяльності (визначається по кожній дисципліні)</i>	<i>Максимальна кількість балів за один вид роботи</i>
1	Відвідування лекцій	1
2	Відвідування практичних (семінарських) занять	1
3	Виконання завдань для самостійної роботи (домашнього завдання)	5
4	Робота на практичному (семінарському) занятті у тому числі: <ul style="list-style-type: none"> • доповідь; • виступ; • повідомлення; • участь у дискусії тощо. 	10
5	ІНДЗ	30
6	Опрацювання фахових видань (у тому числі першоджерел)	10
7	Написання реферату	15
8	Виконання модульної контрольної роботи	25
9	Виконання тестового контролю, експрес-контролю	10
10	Лабораторна робота, у тому числі: <ul style="list-style-type: none"> • допуск; • виконання; • захист. 	10
11	Творча робота (у тому числі есе)	20

Розподіл балів, що присвоюються студентам

№	Назва	Змістовий модуль	
		I	II
1	Відвідування лекцій	6	6
2	Відвідування практичних занять	1	1
3	Робота на практичних заняттях	10	10
4	Відвідування семінарських занять	1	1
5	Робота на семінарських заняттях	10	10
6	Відвідування лабораторних занять	1	1
7	Робота на лабораторних заняттях	10	10
8	Самостійна робота	20	25
9	Виконання модульної контрольної роботи	25	25
10	Усього балів за модуль	84	89

№	Назва	Змістовий модуль	
		III	IV
1	Відвідування лекцій	5	4
2	Відвідування практичних занять	-	-
3	Робота на практичних заняттях	10	10
4	Відвідування семінарських занять	2	1
5	Робота на семінарських заняттях	20	10
6	Відвідування лабораторних занять	1	1
7	Робота на лабораторних заняттях	10	10
8	Самостійна робота	10	10
9	Виконання модульної контрольної роботи	25	25
10	ІНДЗ	-	30
11	Усього балів за модуль	73	91

Разом: 337 за 4 модулі

Кількість балів за роботу на семінарських, практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних дисциплін;
- відповідність поставленій комунікативній меті;
- оформлення висловлювання згідно вивчених граматичних правил;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Розрахунок балів за дисципліною “Методика навчання української мови”

<i>Види діяльності</i>	<i>К-ть завдань</i>	<i>Розрахунок</i>	<i>Загальна сума за видами діяльності</i>
Відвідування лекцій	42	21*1	21
Відвідування практичних занять	4	2*1	2
Робота на практичних заняттях	20	2*10	20
Відвідування семінарських занять	10	5*1	5
Робота семінарському занятті	10	5*10	50
Відвідування лабораторних занять	8	4*1	4
Робота на лабораторних заняттях	8	4*10	40
Виконання модульної контрольної роботи	8	4*25	100
Виконання самостійних робіт	13	13*5	65
ІНДЗ	1	1*30	30
Максимальна кількість балів за визначеною дисципліною			337

Форма контролю - іспит	$337 : 60 = 5,61$ Студент набрав $337 : 5,61 = 60,00$ б. 60 б. + бали за іспит = загальна кількість балів
------------------------	--

Методи оцінювання

Усний контроль: індивідуальне опитування, фронтальне, співбесіда, екзамен.

Письмовий контроль: тестування, звіт, реферат. Комп'ютерний контроль: тестові програми.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень бакалаврів.

Оцінка в балах	Критерії оцінювання
"відмінно" А 90-100	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань і умінь.
Дуже "добре" В 82-89 "добре" С 75-81	Ставиться за вияв студентом певних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
"задовільно" 69-74 'достатньо' Е 60-68	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможений усунути їх із допомогою викладача. "незадовільно"
FX 35-59 (пересклад.) "незадовільно" F 1-34 (повторний курс)	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, Що зумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення. Таким чином, оцінка "незадовільно" ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу молодшого спеціаліста на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, лабораторних робіт, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Реферативні дослідження, які виконує бакалавр за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань молодших спеціалістів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях під час виконання самостійної та лабораторної роботи, навчально - дослідної залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

X. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

XII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- ✓ завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Методика навчання української в початковій школі».

ХІІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА:

1. Методика викладання української мови (за редакцією М.С.Вашуленко) - 2010.
2. Методика викладання української мови (за редакцією С.І.Дорошенко) – 1992.
3. Удосконалення змісту і методів навчання української мови в 1-4 класах (за редакцією М.С.Вашуленко) -2011.
4. Програма середньої загальноосвітньої школи для 1-4 класів
5. Дидактика: ефективні технології навчання студентів (за редакцією В.І.Бордар)-2010.

ДОДАТКОВА:

Методика викладання української мови як педагогічна наука

1. Авторское право педагога-исследователя //Советская педагогика, 1991, №1.
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи. Курс лекцій: модульне навчання //Навчальний посібник. — К.: ІСДО, 1993.
3. Ангеловский К. Учителя и инновации. — М.: Просвещение, 1991.
4. Бабанский Ю.К. Проблемы повышения эффективности педагогических исследований. — М.: Педагогика, 1982.
5. Бабанский Ю.К. Интенсификация процесса обучения.—М.: Знание, 1987.
6. Бабанский Ю.К. Развитие инициативы и творчества учителей — веление времени //Воспитание школьников, 1987, №2.
7. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. — М.: Высшая школа, 1989.
8. Біляченко О.В. Рейтингова система оцінювання знань //Початкова школа, 1996, №1.
9. Бондар В.І. Теоретичні основи і технологія педагогічного аналізу: управлінський аспект. — К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 1996.
10. Бондар В.І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. — К. : Вересень, 1996.
11. Бондар В.І. Теорія і технологія управління процесом навчання в школі. — К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2000.
12. Бондар В.І. Модульно-рейтингова технологія вивчення навчальної дисципліни (на матеріалі дидактики). — К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 1999.
13. Бургин М.С. Инновации и новизна в педагогике //Советская педагогика, 1989, №12.
14. Варзацька Л.О., Вашуленко М.С, Мельничайко О.І., Скуратівська Л.В. Рідна мова: підручник для 4(3) класу. — К.: Освіта, 1997.
15. Вашуленко М.С Удосконалення змісту і методів навчання української мови в 1—4 класах. — К.: Рад. шк., 1991.
16. Вашуленко М.С., Мельничайко О.І. Українська мова: підручник для 3(2) класу. — К.: Освіта, 1992.
17. Вербова-Онух М. Школа без сліз. Допоміжні матеріали для учасників авторського курсу. — Мюнхен—Львів—Торонто, 1994.
18. Вихованець І.Р. Таїна слова. — К.: Рад. шк., 1990.
19. Волох О.Т. Сучасна українська літературна мова. — К.: Вища школа, 1976.
20. Галузжський В.М., Євшух М.Б. Педагогіка: теорія та історія: Навчальний посібник. — К.: Вища школа, 1995.
21. Гирева Л.Д. Отечественные педагогические инновации 60— 80-х гг. XX ст. //Педагогика, 1995, № 5.
22. Донченко Т.К. Про концепцію вивчення рідної мови в школі // Укр. мова і літ. в школі, 1993, № 1.
23. Дорошенко С.І. Основи культури і техніки мовлення. — Харків, 1997.

21. Олійник С.П. Ефективний засіб навчання грамоти // Пост-методика, 1993, №2,3.
22. Олійник С.П., Халчанська О.В. Пропедевтичне ознайомлення першокласників з поняттям орфограми // Постметодика, 1999, № 1.
23. Програма середньої загальноосвітньої школи 1-4 (1-3) класи. — К.: Освіта, 1997.
24. Січовик Ігор. Абетка. — К.: Веселка, 1990.
25. Скрипченко Н. Ф., Прищепа О. Ю. Уроки письма в 1 класі. — К.: Рад. шк., 1986.
26. Скрипченко Н.Ф., Вашуленко М.С. Буквар. — К.: Освіта, 1997.
27. Терен В. Пташина абетка. Комплект кольорових листівок. — К.: Добров. т-во любителів книги, 1990.
28. Терен В. Календарик-дошколяр. — К.: Веселка, 1991.
29. Українська абетка. — К.: Веселка, 1996.
30. Чорна М., Грабар Д. Буквар. — Львів: Світ, 1993.
31. Чубач Г. Алфавітні усмішки. Комплект кольорових листівок. — К.: Добров. т-во любителів книги, 1997.
32. Шевченко Т. Г. Буквар південноруський 1861 року. — К.: Веселка, 1991.
33. Шеремет М. К та ін. Буквар. Пробний підручник для підготовчого класу школи глухих. — Ірпінь: Перун, 1997.

Статті з журналу «Початкова школа»

1. Антипець В.П. Використання дидактичних матеріалів на уроках грамоти, 1990, №9.
2. Артюх Н.П. Як навчати дітей зливати літеру у склади і слова, 1993, №9.
3. Бариний Л.С. Урок навчання грамоти в 1 класі, 1993, №9.
4. Воскресенська Н.О. Використання звукового аналізу слів під час вивчення орфографічного матеріалу, 1994, №2.
5. Воскресенська Н.О., Тимошенко Л.І. Навчання грамоти, 1996, №11.
6. Деркач Н.І. Звукова робота в період навчання грамоти шестилітніх, 1990, №11.
7. Дорошенко С. І., Олійник С.П. Робота з орфограмами на уроках письма в 1 класі, 1995, №12.
8. Зиммельдінова А.С., Проць М.М. Вивчаємо буквар, 1991, №№ 6,7.
9. Ільченко Л.Ф. Прийоми формування навичок ненаголошених голосних, 1989, №11.
10. Капацина В.І., Ільченко Л.Ф. Вивчення наголосу, 1994, №5.
11. Канюк Л.В. Розвиток орфоепічних умінь, 1993, №2.
12. Колесникова Ю. «Буквар» оцінено на «5», 1998, №8.
13. Колесниченко В.І. Навчання грамоти — одне з головних завдань початкової школи, 1994, №4.
14. Коломійченко О.Ф., Марієвська О.В. Формування навичок складово-звукового аналізу слів, 1993, № 7.
15. Кононенко О. Азбука, 1990, №2.
16. Кубасов О.В. Прием драматизации на уроках обучения грамоте // Начальная школа, 1985, №4.

17. Лебедева І. Формування навичок поліграфічного письма (з досвіду роботи), 2000, №3.
18. Левченко Т.Г. Формування звуковимови в умовах місцевого говору, 1994, №4.
19. Небогатих Т.Г. Дидактичний матеріал до вивчення грамоти, 1992, №№ 3, 4.
20. Нізельська І. Роздуми про новий буквар, 1998, №5.
21. Онишків З.М. Дидактичні умови підготовки до вивчення нового матеріалу, 1990, №7.
22. Перепелщина. Розвивання навчання і грамотне письмо, 1989, №1.
23. Прищепа О. Календарне планування уроків навчання грамоти, 1998, №8.
24. Прищепа О.Ю. Формування граматичних і технічних навичок письма // Початкова школа, 1988, №8.
25. Прищепа О., Присяжнюк Н. Труднощі у засвоєнні графічних навичок письма шестилітніми першокласниками та шляхи їх подолання, 2000, №7.
26. Проскура О. Як перевірити готовність вашої дитини до навчання в школі, 1998, №№2, 4.
27. Проць М.М. Особливості використання наочності і ТЗН у період навчання грамоти, 1987, №9.
28. Проць М.М., Лужецька Л.Б. Вірші та загадки на уроках навчання грамоти, 1990, №1.
29. Прошкурашова Т. Методика роботи з розбірним букварем, 1993, №12.
30. Салієнко В.С. Як навчити першокласника правильно і швидко писати, 1994, №№ 9, 10.
31. Січовик І. Загадкова абетка, 1990, №3.
32. Скрипченко Н.Ф., Антипець В.П. Диференційоване навчання грамоти, 1994, № 1.
33. Скрипченко Н.Ф., Антипець В.П. Диференційоване навчання грамоти (читання), 1993, №12.
34. Скрипченко Н.Ф., Прищепа О.Ю. Навчання письма першокласників, 1992, №1.
35. Ткачук В.М. Матеріали до уроків письма в букварний період, 1996, №10.
36. Хорошковська О.Н. Резерви підвищення орфоепічної грамотності учнів, 1989, №8.
37. Хорошковська О. Як працювати з букварем «У світі чарівних букв», 1998, №5.
38. Чорна-Клиновська М.М. Методичні рекомендації до Букваря, 1993, №№ 8, 9, 11, 12; 1994, №№ 8—10.
39. Штерн П.Г. З досвіду роботи з новим Букварем для семирічних першокласників. 1987, №2.

Методика розвитку мовлення

1. Антоненко Б.Д. Як ми говоримо. — К.: Либідь, 1991.
2. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. — Львів»: Світ, 1990.
3. Білоусенко П.І. та ін. Учність висловлюватися. К.: Рад. шк., 1990.

4. Богуш А.М. Методика розвитку рідної мови. — К.: Нища шк., 1995.
5. Варзацька Л.О. Навчання мови та мовлення на основі тексту. — К.: Рад. шк., 1986.
6. Варзацька Л.О., Шевченко Л.М. Методика розвитку зв'язного мовлення школярів: Методичні рекомендації. — К.: Рад. шк., 1992.
7. Канищенко А.П. Розвиток зв'язного мовлення першокласників: Методичні рекомендації для учнів педучилищ та студентів педінститутів. — К.: МНО України, 1991.
8. Кравчук Д.М. Писемне мовлення учнів 1—3 класів: Посібник для вчителів. — К.: Рад. шк., 1984.
9. Культура української мови (за ред. Русанівського В. М). — К.: Либідь, 1990.
10. Ладыженская Т.А. Живое Слово. — М.: Просвещение, 1986.
П.Ладыженская Т. А. Речь. Речь. Речь. Книга для учителя. — М.: Просвещение, 1983.
11. Ладыженская Т. А. Система работы по развитию связной устной речи учащихся. — М.: Педагогика, 1975.
12. Львов М. Р. Методика развития речи младших школьников. — М.: Просвещение, 1985.
13. Мельничайко В. Я. Творчі роботи на уроках української мови (конструювання, редагування, переклад). — К.: Рад. шк., 1984.
14. Нечай Л. Д. Учнівські твори в початкових класах. — К.: Рад. шк., 1981.
15. Олійник О. Б. Мова моя калинова: Навчальний посібник. — К.: Інститут українознавства, 1993.
16. Плющ М. Я., Грипас П. Я. Робота над текстом у початкових класах. — К.: Рад. шк., 1986.
17. Плющ М. Я. Робота над текстом у початкових класах. — К.: Рад. шк. — 1986.
18. Политова Н. Й. Развитие речи учащихся начальных классов на уроках русского языка. — М.: Просвещение, 1984.
19. Розвиток усного та писемного мовлення молодших школярів: Метод рекомендацій. /Упор. Смовська О. І. — К.: РНМК МО УРСР, 1987.
20. Фомичева Г. А. Работа над словосочетанием в начальных классах. — М.: Просвещение, 1981.

Статті з журналу «Початкова школа»

1. Бадер В. І., Васирина С. В. Редагування як засіб розвитку мовлення, 1991, №8.
2. Безрукова І. Збагачення українського мовлення першокласників засобами дитячої народної поетичної творчості, 1998, №9.
3. Варзацька Л.О. Комплексні вправи на матеріалі зв'язних текстів, 1983, №1.
4. Варзацька Л.О. Активізація мовленнєвої творчості дітей, 1988, №11.
5. Варзацька Л.О. Активізація мовленнєвої діяльності учнів, 1991, №2.
6. Варзацька Л.О. Розвиток сприймання, уяви, мислення — основа словесної творчості, 1995, №2.

Навчально-методична карта дисципліни «Методика викладання української мови в початковій школі»

Разом: 90 год., лекції – 24 год., семінарські заняття – 4 год., практичні заняття – 4 год., лабораторні заняття – 4 год., самостійна робота – 40 год., індивідуальна робота – 10 год., модульний контроль -4 год.

Модулі	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І									
Назва модуля	МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА НАУКА. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРАМОТИ. МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ									
Лекції	1	2	3	4					5	6
Дати										
Теми лекцій	Методика української мови в поч. класах як окрема навчальна дисципліна	Методика навчання грамоти.	Методика навчання грамоти.	Методика навчання грамоти.					Методика розвитку мовлення молодших школярів.	Методи навчання граматики
Теми практичних занять					Методика навчання грамоти.					
Теми лабораторних занять						Методика навчання грамоти.				
Теми семінарських занять							Методика навчання грамоти.			
Самостійна робота	Таблиця	Таблиця			Таблиця				Таблиця	Таблиця
Індивідуальна робота									2	2
Види поточного контролю	Модульний контроль									

Модулі	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II									
Назва модуля	МЕТОДИКА РОБОТИ НАД ВИВЧЕННЯМ ЛЕКСИКОЛОГІЇ, МОРФЕМНОЇ БУДОВИ СЛОВА, ФОНЕТИКО-ГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ, СИНТАКСИСУ									
Лекції	7		8	9	10	11		12		
Дати										
Теми лекцій	Методика роботи над елементами лексикології		Вивчення фонетико-графічного матеріалу	Методика роботи над орфоепією	Методика роботи над синтаксисом	Методика роботи над синтаксисом		Методика вивчення морфемної будови		
Теми практичних занять		Методика роботи над елементами лексикології								
Теми лабораторних занять									Методика роботи над морфемною будовою	
Теми семінарських занять							Методика роботи над синтаксисом			
Самостійна робота	Таблиця	Таблиця			Таблиця					
Індивідуальна робота			2	2		2				
Види поточного контролю	Модульний контроль									

Навчально-методична карта дисципліни “Методика викладання української мови в початкових класах”

Разом: 72 год., лекції – 18 год., семінарські заняття – 6 год., практичні заняття – 0 год., лабораторні заняття – 4 год., індивідуальна робота - 8 год., самостійна робота – 32 год., модульний контроль знань – 4 год.

Модулі	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III									
Назва модуля	МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИКИ ТА ОРФОГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ									
Лекції	13	14		15	16	17				
Дати										
Теми лекцій	Методика вивчення орфографії	Методика вивчення орфографії		Методика вивчення граматики	Методика вивчення граматики	Методика вивчення граматики				
Теми практичних занять										
Теми лабораторних занять							Методика вивчення граматики			
Теми семінарських занять			Методика вивчення орфографії					Методика вивчення граматики		
Самостійна робота	Таблиця	Таблиця		Таблиця	Таблиця					
Індивідуальна робота	2				2					
Види поточного контролю	Модульний контроль									

Модулі	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV									
Назва модуля	МЕТОДИКА КЛАСНОГО І ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ									
Лекції	18	19	20			21				
Дати										
Теми лекцій	Методика класного читання	Методика класного читання	Методика класного читання			Методика позакласного читання				
Теми практичних занять										
Теми лабораторних занять				Методика класного читання						
Теми семінарських занять					Методика класного читання					
Самостійна робота	Таблиця	Таблиця				Таблиця				
Індивідуальна робота		2				2				
Види поточного контролю	Модульний контроль									